

Stichting Historie Vliegveld Valkenburg

Ambitieplan

Missie

Het hoofddoel van de Stichting Historie Vliegveld Valkenburg is het zo breed mogelijk onder de aandacht brengen van de betekenis van het voormalige vliegveld Valkenburg en de natuur- en historische waarde van het gebied.

Over de stichting

De Stichting Historie Vliegveld Valkenburg (SHVV) is op 1 februari 2016 opgericht door een groep enthousiaste mensen die elk op hun eigen manier een speciale band hebben met het gebied: ze zijn werkzaam geweest op het vliegveld, hebben tientallen jaren promotie gemaakt voor het vliegveld en de Marineluchtvaartdienst of hebben op een andere manier een grote belangstelling voor de historie van het vliegveld en de flora en fauna op en rond het terrein.

De stichting wordt ondersteund door een klankbordgroep en een adviseur, een voormalig commandant van het marinevliegveld.

Ten slotte is er een groep enthousiaste vrijwilligers op afroep beschikbaar voor hand- en spandiensten, zoals het opknappen van de collectiestukken.

De vrijwilligers worden gesteund door een groeiende groep donateurs en sponsors – financieel, maar vaak ook in natura door spullen te schenken voor de collectie en door die op te knappen. Die donateurs zijn voornamelijk mensen uit de gemeenten rond het vliegveld en voormalig werknemers.

Aanleiding

Wij vinden dat de kennis over de bijzondere geschiedenis van het gebied behouden moet blijven voor een breed publiek. Het voormalige vliegveld (1937-2006) kent een tumultueuze geschiedenis. Een korte samenvatting:

Het vliegveld werd eind jaren 30 aangelegd in het kader van een werkverschaffingsproject in Zuid-Holland. In de **Meidagen van 1940** is het vliegveld als militair doel hevig bevochten en dat had ook zijn impact op het dorp Valkenburg, dat zwaar te lijden had onder op de Duitsers gerichte Nederlandse artilleriebeschietingen. Het vliegveld was in die dagen het enige stuk Nederland dat op de Duitsers is heroverd. De **Tweede Wereldoorlog** heeft ook een aantal markante elementen achtergelaten, zoals de barakken en bunkers en een antitankgracht, die onderdeel uitmaakten van de Atlantikwall. Deze elementen hebben inmiddels de status van gemeentelijk monument.

Na de bevrijding door de Canadezen werd het vliegveld opgebouwd en achtereenvolgens gebruikt door de Britse Royal Air Force, de Luchtstrijdkrachten en ten slotte (vanaf 1947) de Marineluchtvaartdienst. Bij veel Nederlanders is Valkenburg bekend geworden doordat het van 1995 tot 2005 als vliegveld voor het Koninklijk Huis fungeerde en als regeringsvliegveld: talloze buitenlandse regeringsleiders en staatshoofden kwamen hier aan. In 2006 werd het vliegveld gesloten omdat er moest worden bezuinigd op Defensie.

Een andere belangrijke periode in de geschiedenis van het terrein is de **Romeinse tijd**. De noordgrens van het Romeinse Rijk, de Limes, liep door het dorp Valkenburg en het latere vliegveld. Er moet de komende jaren nog grootschalig archeologisch onderzoek plaatsvinden. De SHVV zal ook aandacht besteden aan de Romeinen en de lokale bevolking (Cananefaten) die op en rond het vliegveldterrein hebben geleefd.

De **natuur** op en rond het vliegveldterrein is altijd hooggewaardeerd door mensen uit de omgeving. Zo komen er binnen de hekken van het vliegveld verschillende soorten zeldzame vleermuizen, broedende weidevogels en orchideeën voor. De SHVV wil ook de natuur een plek geven in het nog te realiseren bezoekerscentrum en in de activiteiten.

Doel

Volgens de statuten is de missie van de Stichting Historie Vliegveld Valkenburg **het verzamelen, bewaren en tentoonstellen van goederen en kennis over de geschiedenis van het voormalige vliegveld Valkenburg**. De stichting streeft dit doel op de volgende manieren na:

1 Het realiseren en in stand houden van een bezoekerscentrum met een museale functie op of in de omgeving van het voormalige vliegveld.

Het streven van de SHVV is de realisatie van een bezoekerscentrum. In het centrum zal een collectie worden getoond, zonder dat gesproken kan worden van een museum. Daarnaast moet het centrum een plek worden waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.

2 Het verzorgen van rondleidingen, presentaties, lezingen en andere activiteiten op en rondom het voormalige vliegveld.

Dit gebeurt in of vanuit het bezoekerscentrum. In het centrum kunnen presentaties, lezingen en op de jeugd gerichte educatieve workshops worden gegeven over de historie van het vliegveld en het gebied. Het bezoekerscentrum kan ook het startpunt zijn voor rondleidingen over het terrein, langs de barakken en de onderdelen van de Atlantikwall. Mede doordat het tientallen jaren ontoegankelijk terrein

was, komen zeldzame planten- en vogelsoorten voor. De bunkers op en rond het terrein worden bewoond door (zeldzame) vleermuissoorten. De activiteiten worden verzorgd door vrijwilligers, maar ook kunnen specialisten van buiten de SHVV hiervoor worden gevraagd.

Strategie

1 Bezoekerscentrum inrichten

Het eerste en tevens belangrijkste doel is het verwerven van een ruimte op of in de nabijheid van het voormalige vliegveld voor het inrichten van een bezoekerscentrum. Hiertoe is contact gelegd met de gemeente Katwijk en het Rijksvastgoedbedrijf, de beheerder van het terrein. Uiteraard is Project Locatie Valkenburg, het samenwerkingsverband van deze partijen dat zich met de transformatie van het terrein bezighoudt, in alle opzichten een goede buur van de SHVV.

2 Draagvlak en bezoekersaantallen

Het vliegveld heeft in de decennia van haar bestaan altijd een uitstekende band gehad met de directe omgeving. En nog steeds is er veel belangstelling voor het voormalige vliegveld. De door Project Locatie Valkenburg (het Rijksvastgoedbedrijf en de gemeente Katwijk) en Heijmans georganiseerde open dag op 31 januari 2015, waarop men voor het laatste het vliegveldterrein kon bekijken, trok 1260 bezoekers. De eenmalige openstelling van de opslagruimte van de Stichting Historie Vliegveld Valkenburg op de open Monumentendag 2016 trok bijna 200 bezoekers. We verwachten jaarlijks tussen de 950 en 1200 bezoekers aan te trekken, waarvan de helft tijdens reguliere openingstijden (drie halve dagen per week) en de andere helft op afspraak (doelgroepen: ouderen, veteranen, scholen, alsmede speciale activiteiten als lezingen en rondleidingen).

3 Samenwerking

De SHVV streeft naar samenwerking met organisaties op en in de omgeving van het voormalige vliegveld waarmee raakvlakken zijn. Daartoe zijn benaderd:

- Vereniging Oud Valkenburg – De doelstelling van de Vereniging Oud Valkenburg is het onder de aandacht brengen van de historie van het dorp Valkenburg, waarbij dominante onderwerpen zijn: de Romeinen, de paardenmarkt, de Tweede Wereldoorlog en vliegveld Valkenburg. De vereniging heeft aangegeven te willen samenwerken.
- 320-Vereniging Marineluchtvaartdienst – Squadron 320 is altijd op het marinevliegveld gestationeerd geweest. De leden van deze vereniging, die toegankelijk is voor alle oud MLD'ers, voelen een nauwe verbondenheid met het vliegveld en haar historie. Het bestuur van de vereniging heeft aangegeven graag samen te willen werken.
- Traditiekamer Marineluchtvaartdienst – De traditiekamer is een museum op vliegveld De Kooy bij Den Helder – tot enkele jaren terug een marinevliegveld. De kamer heeft een aantrekkelijke collectie. De SHVV zou graag met de Traditiekamer samenwerken.
- Atlantikwall Museum Noordwijk – De bunkers in de duinen vormen een onderdeel van de Atlantikwall, net als de bunkers op het voormalige vliegveld. Samenwerking met het Atlantikwall museum in Noordwijk is mogelijk.
- Stoomtrein Katwijk Leiden – Ten oosten van het voormalige vliegveld, aan het Valkenburgse Meer, is dit museum met smalspoorlijn gevestigd. Historische link: smalspoor werd in de jaren 30 gebruikt om het vliegveld aan te leggen. Het museum staat positief tegenover samenwerking.
- Liberty Route Europe – De Liberty Tour Foundation vestigt met zogenaamde 'luissterkeien' aandacht op de route van de bevrijding van de Normandische stranden tot in Polen. Deze stichting staat open voor samenwerking door het voormalige vliegveld in de route op te nemen.

- Natuurorganisaties – In de nabije omgeving van het vliegveld hebben diverse natuurorganisaties, waaronder Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap, Duinbehoud, IVN en Natuur en Milieu Zuid-Holland, de krachten gebundeld. Zij willen binnen een periode van drie jaar het Nationaal Park Hollandse Duinen oprichten. Samenwerking met dit nieuwe Nationaal Park is denkbaar.
- Welzijnskwartier Katwijk – Deze brede organisatie is de verbindende factor voor jongeren- en ouderenorganisaties. We gaan een samenwerking aan.
- Initiatieven in Unmanned Valley, het testcentrum voor drones.
- Zweefvliegverenigingen – Indien die terugkeren.
- COA – Wellicht kunnen we samenwerken met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers. De asielzoekers op het terrein kunnen we misschien betrekken bij onze activiteiten en werkzaamheden.

Vanzelfsprekend staat de SHVV open voor samenwerking met elke andere partij waar we een raakvlak mee hebben.

3 Belangrijke relaties

Voor het bereiken van de doelen van de SHVV zijn goede contacten nodig met enkele organisaties.

- Gemeente Katwijk – Het voormalige vliegveld ligt voor het grootste deel binnen de gemeente Katwijk. Goede contacten met het college van B&W zijn noodzakelijk, niet in de laatste plaats voor de financiering van het bezoekerscentrum.
- Rijksvastgoedbedrijf (RVB) – Deze dienst is eigenaar van de gebouwen binnen de hekken van het voormalige vliegveld en gaat dus over de toewijzing en verhuur of verkoop. Het Rijksvastgoedbedrijf staat positief tegenover het idee van een bezoekerscentrum waarin de historie van het gebied tot leven komt.

Toekomstvisie

Waar is de SHVV over 5 jaar?

- In 2022 baat de stichting een bezoekerscentrum uit in een pand op het voormalige vliegveld. Geïnteresseerden, waaronder de eerste bewoners van het gebied, kunnen hier ontdekken wat er vroeger in het gebied gebeurde – en dan vooral in de periode dat er een vliegveld was gevestigd. Er zal een permanente expositie zijn. Tevens is er veel achtergrondinformatie en kennis aanwezig. In plaats van entreegeld te heffen, vragen we bezoekers om een vrijwillige bijdrage: we plaatsen een 'fooiempot'.

- Minstens twee of drie keer per jaar organiseert de SHVV een activiteit voor wisselende doelgroepen. Denk aan lezingen, film- en diaprojecties, tijdelijke exposities en rondleidingen. Deze activiteiten worden vooral georganiseerd door vrijwilligers.

- De SHVV zorgt voor binding. Enkele keren per jaar organiseren we een veteranencafé. Katwijk heeft geen veteranenorganisatie en geen plek waar zij in een ongedwongen sfeer bij elkaar kunnen komen. Bij voldoende belangstelling kunnen we wellicht maandelijks een veteranencafé organiseren. Ook oud-medewerkers van het vliegveld en omwonenden komen af en toe naar het bezoekerscentrum om elkaar te ontmoeten en herinneringen op te halen.

- Een wandeling of fietstocht door het gebied begint met een bezoek aan het bezoekerscentrum. Of het nu gaat om mensen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis of om natuurliefhebbers, ze kunnen er toepasselijke achtergrondinformatie vinden, een route, plattegrond en een overzicht van wat er te zien is (flora, fauna en overblijfselen). Bezoekers die meer willen weten, kunnen hun vragen stellen in het bezoekerscentrum en aan de stichting. De SHVV heeft veel kennis in huis en weet waar nog meer kennis te halen is.

- Het bestuur werkt aan de ontwikkeling van plannen voor verhuizing van het bezoekerscentrum naar het voormalige hoofgebouw "V12" en verwerving van de oude verkeersstoren.

- De spoorlijn van de Stoomtrein Katwijk Leiden is uitgebreid. De trein stopt voor de deur van ons bezoekerscentrum.

De markt

Naast de SHVV zijn er geen andere organisaties die een compleet beeld geven van de geschiedenis van het voormalige vliegveld of zich richten op het behoud van het erfgoed.

Kansen en bedreigingen

Welke kansen ziet de SHVV?

- samenwerking met andere, gelijkgestemde organisaties die een raakvlak hebben;
- aansluiting vinden bij andere initiatieven op het terrein, zoals m.b.t. de barakken;
- steun van en een goede relatie met de gemeente Katwijk, die het belang inziet van het behoud van het erfgoed;
- steun van de burgers in de regio, omdat het vliegveld een sterke band had met de omliggende gemeenten;
- optimaal benutten van de sociale media;
- het betrekken van de jeugd d.m.v. op deze doelgroep gerichte activiteiten te ontwikkelen.

Wat kan de SHVV belemmeren in het uitvoeren van haar doelen?

- onvoldoende financiële middelen;
- geen huisvesting verwerven zodat er geen bezoekerscentrum komt;
- groeiend tekort aan vrijwilligers die activiteiten willen (helpen) organiseren. De doelgroep vergrijsst;
- onvoldoende bekendheid genereren en daardoor onvoldoende achterban;
- traag proces naar zekerheid over financiering en huisvesting, waardoor achterban interesse verliest.

Financiën

Inkomstenstromen

1a Het werven van donateurs. Tientallen mensen zijn in 2016 al donateur geworden. Geschat wordt dat het mogelijk is om in 2018 250 donateurs te werven.

1b Zodra het bezoekerscentrum is gerealiseerd, kunnen inkomsten worden gegenereerd uit bijvoorbeeld kaartjes voor lezingen en deelname aan activiteiten. Verder zullen souvenirs, boeken, modellen en dergelijke worden verkocht.

1c Voor het verwerven van fondsen wordt gedacht aan het benaderen van de volgende organisaties en fondsen:

- Gemeente Katwijk (subsidie cultureel/maatschappelijk, toerisme, monumentensubsidie)
- Fonds 1818
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Karel Doormanfonds
- Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds)
- Bedrijvenvereniging Valkenburg
- Wijkraad Valkenburg (en Katwijk aan den Rijn?)
- Meerburgprijs
- Wensenfonds Rabobank Leiden-Katwijk
- Stichting Fondsenwerving Militaire oorlogs- en dienstslachtoffers
- Meerlandenfonds
- Lionsclub Katwijk

1d Ook het werven van sponsors in het lokale en regionale bedrijfsleven behoort tot de mogelijkheden, of bijvoorbeeld een Lionsclub.

22 augustus 2017

